

**Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
Факультет іноземної та слов'янської філології**

**Кафедра російської мови, зарубіжної літератури
та методики їх викладання**

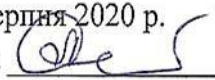
ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
іноземної та слов'янської філології
_____ А. М. Коваленко
(підпис)
«28» серпня 2020 р.

**КУРСОВА РОБОТА
З МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ МОВИ/ЛІТЕРАТУРИ**

Методичні рекомендації

галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
спеціальність: 014 Середня освіта. Мова і література (російська)
освітня-програма/програми: Середня освіта (Російська мова і зарубіжна література)
Мова навчання: українська, російська

Погоджено науково-методичною
комісією факультету іноземної та
слов'янської філології
«28» серпня 2020 р.
Голова
Семенов О.М., д.пед.н., професор

Суми 2020

Методичні рекомендації **«Курсова робота з методики викладання мови/літератури»** розроблені для здобувачів за ОПП Середня освіта (Російська мова і зарубіжна література) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Укладач: Медвідь Н. О., кандидат філологічних наук, доцент

Методичні рекомендації «Курсова робота з методики викладання мови/літератури» розглянуті і схвалені на засіданні кафедри російської мови, зарубіжної літератури та методики їх викладання (протокол №1 від 28 серпня 2020 року)

ЗМІСТ

1.	Загальні положення.....	4
2.	Мета і завдання курсової роботи.....	5
3.	Керівництво курсовою роботою.....	6
4.	Організація виконання курсової роботи.....	6
5.	Структура курсової роботи.....	7
6.	Обсяг і правила оформлення курсової роботи.....	8
7.	Перевірка та захист курсової роботи.....	10
8.	Академічна доброчесність.....	12
9.	Додатки.....	14

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота є початковою кваліфікаційною науковою працею студента. Це самостійний вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти, який виконується після закінчення вивчення дисциплін «Методика викладання російської мови» та «Методика викладання зарубіжної літератури». Її написання є обов'язковою частиною освітнього процесу, що передбачено навчальними планами.

Курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних здобувачами за час вивчення дисциплін, та їх застосування у майбутній професійній діяльності.

Курсова робота повинна засвідчити вміння здобувача здійснювати пошук та аналіз джерел інформації, самостійно систематизувати теоретичні знання, робити обґрунтовані висновки, викладати текстовий матеріал у стислій формі грамотно й логічно, виступати із презентацією результатів роботи.

Тематика курсових робіт щорічно визначається і затверджується кафедрою російської мови, зарубіжної літератури та методики їх викладання та оголошується здобувачам на початку навчального року. Вона відображає практичні вимоги з методики викладання зарубіжної літератури та методики викладання російської мови, містить елементи науковості та дослідництва, сприяє набуттю здобувачем навичок самостійної творчої діяльності.

Текст курсової роботи викладається російською мовою (з огляду на специфіку спеціальності та іноземний контингент здобувачів), індивідуально кожним студентом і має містити титульний аркуш, зміст, вступ, основну частину, загальні висновки, список використаних джерел, додатки (за необхідності).

У курсовій роботі необхідно стисло, логічно, точно, послідовно і аргументовано викладати зміст і отримані результати досліджень, обов'язково посилатися на праці авторів і джерела, з яких запозичено матеріали або окремі результати. За достовірність відомостей, фактичного матеріалу, висновків безпосередню відповідальність несе студент-автор курсової роботи.

Контроль за написанням курсової роботи здійснює науковий керівник. Після захисту курсові роботи передаються на кафедру, де зберігаються 3 роки. Студенти мають право отримати курсові роботи для ознайомлення з дозволу завідувача кафедри.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Метою курсової роботи є:

- закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних здобувачами за час вивчення дисциплін «Методика викладання російської мови» та «Методика викладання зарубіжної літератури», та їх застосування у майбутній професійній діяльності;
- поглиблення, узагальнення й закріплення фахових знань здобувачів з проблем викладання «Російської мови», «Зарубіжної літератури» в сучасній школі;
- подальший розвиток умінь підбору й опрацювання довідкової, навчально-методичної й наукової літератури за темою курсової роботи;
- стимулювання здобувачів до самостійного наукового пошуку;
- надання можливості здобувачу навчитися самостійно працювати з різними інформаційними джерелами, аналізувати матеріали фахових періодичних видань;
- творче розв'язання фахових завдань з «Методики викладання російської мови», «Методики викладання зарубіжної літератури». Студент має виявити в методиці нові факти, закономірності або ж уточнити відомі раніше, але недостатньо досліджені.

Завданнями курсової роботи є:

- вироблення первинних навичок проведення науково-методичних досліджень;
- самостійного виявлення та осмислення проблеми;
- збирання, аналіз та систематизація літературознавчих, мовознавчих, методичних джерел;
- узагальнення отриманих теоретичних знань;
- формулювання висновків, пропозицій і рекомендацій;
- закріплення, систематизація і поглиблення набутих знань;
- розвиток умінь знаходити невирішені проблеми обраної теми дослідження;
- розвиток навичок практичного застосування теоретичних знань (розробки планів-конспектів уроків, сценаріїв позакласних заходів з предметів «Російська мова», «Зарубіжна література» тощо);
- формування способів відбору, групування та узагальнення інформації;
- формування умінь самостійно проводити науково-методичне дослідження, аналізувати й узагальнювати отримані теоретичні та практичні результати;

- ознайомлення з методами та методикою проведення науково-методичного дослідження;
- формування навичок виконання емпіричної науково-дослідницької діяльності;
- набуття досвіду проведення науково-методичного дослідження та обробки його результатів.

3. КЕРІВНИЦТВО КУРСОВОЮ РОБОТОЮ

Керівництво курсовою роботою здійснює керівник, який призначається рішенням кафедри. Його обов'язки складають:

- розробка та подача кафедрі для затвердження тематики курсових робіт;
- надання систематичних консультацій здобувачу у написанні курсової роботи;
- контроль ходу виконання роботи відповідно до встановленого плану, здійснення проміжної атестації.

Керівник має право не допустити здобувача до захисту курсової роботи, якщо вона виконана з порушенням вимог до написання, академічної доброчесності та термінів виконання.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Тематика курсових робіт відповідає робочій програмі дисциплін «Методика викладання російської мови» та «Методика викладання зарубіжної літератури», пов'язана з актуальними напрямками розвитку сучасної методичної науки, з вирішенням практичних професійних завдань. Вона визначається на початку навчального року та затверджується на засіданні кафедри російської мови, зарубіжної літератури та методики їх викладання. Оновлення тематики курсових робіт відбувається за рішенням кафедри. Здобувачам надається можливість подавати власні пропозиції щодо тематики курсових робіт на розгляд кафедри.

Науковий керівник курсової роботи систематично консультує здобувача, перевіряє роботу, допомагає у підготовці до захисту. Захист курсових робіт має відбутися до початку підсумкової атестації. У разі потреби можна змінювати тему курсової роботи з дозволу завідувача кафедри за письмовою заявою здобувача та після погодження з науковим керівником, проте не пізніше, ніж за місяць до закінчення терміну виконання курсової роботи.

Протягом місяця від дати отримання теми здобувач повинен подати науковому керівнику розгорнутий план курсової роботи, а також огляд опрацьованої літератури. У встановлені кафедрою терміни (не пізніше, ніж за місяць до кінцевого терміну подання роботи на кафедру) здобувач повинен пройти проміжну атестацію з виконання курсової роботи. Завершена курсова робота представляється на кафедру не пізніше, ніж за три дні до захисту.

Виконання курсової роботи складається з наступних **етапів**:

- вибір теми, ознайомлення з проблематикою теми, обґрунтування її актуальності;
- закріплення теми курсової роботи, визначення термінів подання роботи та захисту;
- складання плану-проспекту роботи, як обов'язкової форми контролю за виконанням курсової роботи;
- опрацювання, систематизація, узагальнення наукових джерел та систематичних даних;
- проведення дослідження;
- викладення змісту роботи за планом;
- формулювання висновків та пропозицій;
- подання роботи науковому керівникові для перевірки та рецензування;
- доопрацювання роботи в разі потреби з урахуванням зауважень наукового керівника;
- підготовка ілюстративного матеріалу (презентації);
- подання роботи на захист;
- захист курсової роботи.

Курсові роботи зберігаються на кафедрі протягом одного року, потім списуються в установленому порядку.

5. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота з методики викладання мови/літератури повинна мати характер завершеного наукового дослідження як стосовно змісту, грамотності та логічності викладу теми, так і форми, структури.

Курсова робота повинна мати таку **структуру**:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина: розділи, підрозділи;
- висновки;

- список використаних джерел;
- додатки (за необхідністю).

Титульний аркуш курсової роботи повинен містити повну назву університету, факультету, кафедри, де виконана робота; прізвище, ім'я, по батькові автора; назву роботи; шифр і найменування спеціальності; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по-батькові наукового керівника, оцінку курсової роботи у національній шкалі, кількість балів та оцінку ECTS, місто і рік (додаток А).

У змісті послідовно викладаються назви розділів і підрозділів курсової роботи із зазначенням сторінок. Їх формулювання мають відповідати змісту роботи, бути лаконічними, чіткими, точно відображати її внутрішню логіку.

У вступі обґрунтовується актуальність проблеми для методичної науки, описується історія питання, визначається науковий апарат дослідження: об'єкт, предмет, мета, завдання та методи дослідження, теоретична й практична цінність дослідження, його структура та обсяг.

У розділах та підрозділах висвітлюються результати теоретичного пошуку та методичних знахідок. Кожен розділ завершується лаконічними висновками, що логічно узагальнюють викладене.

У висновках стисло викладаються результати вирішення поставлених завдань дослідження. Зазначаються основні наукові та практичні результати проведеного дослідження, пропозиції і рекомендації з їх стислим обґрунтуванням, визначаються проблеми, що залишилися невирішеними і потребують подальшого дослідження.

Список використаних джерел є результатом перегляду наукового апарату, який послужив методологічною, спеціальною теоретичною і методичною опорою при написанні роботи. У список використаної літератури включаються тільки ті праці та джерела, на які робилися посилання, чи які використовувалися у роботі.

Додатки передбачають таблиці, схеми, картки, зразки планів-конспектів уроків, дидактичного матеріалу з зарубіжної літератури та російської мови, робіт учнів, анкети, тести тощо. Вони розміщуються на окремих аркушах в кінці роботи після списку використаних джерел. Кожен з них повинен мати тематичну назву і нумерацію.

6. ОБСЯГ І ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсову роботу набирають на комп'ютері і роздруковують на принтері з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) через 1,5 інтервали комп'ютерного набору тексту до 29-30 рядків на сторінці 14 кеглем

Обсяг основного тексту курсової роботи має становити до 40 сторінок. Поля виставляють таких розмірів: ліве – 25-30 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – по 20 мм. Кегель друку повинен бути чітким, щільність тексту – однаковою.

Текст основної частини курсової роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти. Заголовки структурних частин дипломної роботи: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ», «ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» – друкують великими літерами з вирівнюванням по центру. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

До загального обсягу курсової роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці, схеми. Однак усі сторінки зазначених елементів роботи підлягають суцільній нумерації.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, таблиць подають арабськими цифрами без знака №. Першою сторінкою курсової роботи є титульна, яка включається до загальної нумерації сторінок роботи. На титульній сторінці номер не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки.

Такі структурні частини курсової роботи, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки не мають порядкового номера. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ». Після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Назву розділу друкують великими літерами з вирівнюванням по центру.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу. За необхідності, у межах підрозділу можуть бути виокремлено пункти. Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка. Номери та назви підрозділів і пунктів друкують з абзацу з вирівнюванням по ширині.

Під час написання курсової роботи студент повинен посилатися на джерела, включені до бібліографії за текстом, після згадування про них у квадратних дужках вказують номер, під яким вони зазначені в переліку, наприклад, [13] або [15, с. 9]. Якщо ж посилаються на кілька джерел, між ними

ставиться крапка з комою, наприклад, [6], [12]. При посиланні на розділи, підрозділи, пункти, підпункти, додатки, таблиці зазначають їх номери (зокрема: «у розділі 2», «відповідно до 2.3.4», «у додатку Б», «у табл.1.2»). У повторних посиланнях на таблиці потрібно вказувати скорочено слово «дивись» (див.).

Список використаних джерел містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Додатки оформлюють як продовження курсової роботи, розміщують після списку використаних джерел у порядку посилань на них у тексті роботи. Кожний додаток починається з нової сторінки. Він повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток_» і велика літера, що позначає додаток, наприклад, додаток А.

У мовностилістичному оформленні матеріалу слід враховувати особливості наукового стилю мови, головною рисою якого є об'єктивність, яка впливає зі специфіки наукового пізнання. Зміст і результати дослідження слід викладати стисло, логічно, аргументовано, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології.

7. ПЕРЕВІРКА ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота подається на кафедру в термін, передбачений графіком навчального процесу, але не пізніше 10 днів до захисту. До курсової роботи додається звіт перевірки на ознаки плагіату, з використанням програм, які можна використовувати в Україні.

Показники оригінальності текстів для курсових робіт здобувачів вищої освіти:

80% – текст курсової роботи є оригінальним (незначний об'єм запозичень);

60%–80% – оригінальність тексту задовільна, проте слід переконатися у правильному оформленні цитувань та посилань на використані джерела;

40%–60% – курсова робота приймається до розгляду після доопрацювання автором і правильного оформлення цитувань і посилань на використані джерела, оскільки має значний об'єм запозичень;

менше 40% – курсова робота до розгляду не приймається і не може бути рекомендована до захисту, оскільки має суттєвий об'єм запозичень, що трактується як плагіат.

Захист курсової роботи проводиться публічно, у присутності комісії, у складі трьох викладачів кафедри, у тому числі і керівника курсової роботи, до

початку заліково-екзаменаційної сесії згідно з розкладом. Процедура захисту передбачає стислий виклад здобувачем головних завдань дослідження та їх вирішення, висновки дослідження, відповіді на запитання.

Курсова робота з методики викладання мови/літератури виконується як окремий вид самостійної навчальної діяльності. Тому оцінка її якості виконання і захисту здобувачами відбувається у 100-бальній шкалі.

При оцінюванні курсової роботи з методики викладання мови/літератури враховуються три складові: зміст, оформлення та захист.

Критерії оцінювання змісту курсової роботи:

- якість обґрунтування теми (опрацювання науково-методичної проблеми, її зв'язок з практикою, сучасними інноваційними процесами в галузі методики викладання зарубіжної літератури та методики викладання російської мови в школі);
- науково-теоретичний рівень змісту: творчий підхід до аналізу явищ і процесів у сучасній методичній науці, уміння самостійно працювати з інформаційними джерелами, аналізувати концепції й використовувати теоретичні положення стосовно теми дослідження, узагальнювати окремі факти і процеси, робити висновки;
- практичний рівень змісту: уміння виокремлювати практичні елементи наукової проблеми й формулювати припущення, які можна перевірити експериментально в ході проведення досліджень на базі обраних студентом шкіл і класів; уміння здійснювати обробку одержаних результатів; наявність і практична цінність додатків; практичне застосування результатів роботи;
- ступінь розкриття теоретичних аспектів проблеми, обраної для дослідження;
- логічний взаємозв'язок теоретичного матеріалу;
- наочність та якість ілюстративного матеріалу;
- дослідження вітчизняних та зарубіжних інформаційних джерел (літератури);
- рівень обґрунтування запропонованих рішень;
- ступінь самостійності проведеного дослідження;
- відповідність побудови структури роботи поставленим цілям і завданням;
- використання методів дослідження, їх різноманітність та логіка застосування;
- систематичність роботи здобувача, дотримання графіка та проходження проміжної атестації.

Студент має знати, що вибір методів проведення дослідження є обов'язковим елементом вступу до курсової роботи і водночас необхідна умова досягнення поставленої мети. Для успішного написання курсової роботи пропонуються методи емпіричного дослідження (спостереження, порівняння, експеримент), теоретичного дослідження (абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, ідеалізація, формалізація, гіпотеза) тощо. Вибір методів дослідження є індивідуальною справою студента. Він здійснюється з урахуванням теми, мети і завдань роботи, власних уподобань та інтересів здобувача.

Критерії оцінювання оформлення курсової роботи:

- відповідність обсягу та оформлення роботи встановленим вимогам;
- наявність у додатках до роботи самостійно розроблених матеріалів (фрагментів уроків, анкет, позакласних заходів з предмету, тестів та ін.);
- посилання на використану літературу і нормативні документи.

Критерії оцінювання захисту курсової роботи :

- вміння чітко, зрозуміло та стисло викладати основні засади проведеного дослідження;
- повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання членів комісії за змістом роботи;
- ґрунтовність висновків та рекомендацій щодо практичного використання результатів дослідження.

Оцінка за курсову роботу, що виконується як окремий вид самостійної навчальної діяльності, вноситься до відомості обліку успішності, індивідуального навчального плану здобувача та залікової книжки. Висновок комісії про захист курсової роботи оформлюється у вигляді протоколу, який підписується головою та секретарем і зберігається на кафедрі один календарний рік із дня захисту. У випадку незадовільної оцінки курсової роботи комісією із захисту оцінка виставляється у відомість обліку успішності, а робота повертається здобувачу. Повторний захист курсової роботи здійснюється в додаткову сесію.

8. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

У процесі підготовки курсової роботи з фахових дисциплін особлива увага звертається на недопущення порушення здобувачами правил академічної доброчесності. До таких порушень відносяться насамперед плагіат, фальсифікація даних і помилкове цитування.

Плагіат передбачає наявність прямих запозичень без відповідних посилань з усіх друкованих та електронних джерел, захищених раніше

курсoвих та випускних кваліфікаційних робіт, кандидатських і докторських дисертацій.

Фальсифікація передбачає підробку або зміну вихідних даних з метою доведення правильності висновку (гіпотези і т. ін.), а також умисне використання неправдивих даних як основу для аналізу.

Помилковим вважається **цитування**, яке має посилання на джерело, яке такої інформації не містить.

Виявлення зазначених порушень професійної етики перевіркою курсової роботи на ознаки плагіату є підставою для зниження оцінки за курсову роботу.

Додаток А**СУМСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ А.С. МАКАРЕНКО**

Факультет иностранной и славянской филологии

Кафедра русского языка, зарубежной литературы и методики их
преподаванияКурсовая работа по методике преподавания зарубежной литературы
на тему:**«Формирование литературной компетентности учащихся средних
классов общеобразовательных школ средствами современных
интерактивных технологий»**Соискателя IV курса,
... группы_____
(фамилия, имя, отчество)

научный руководитель

(указать научную степень, звание, фамилию и инициалы)Национальная шкала _____
Количество баллов _____
Оценка ECTS _____

Суми – 20__

АКТ

перевірки на унікальність тексту курсової роботи здобувача вищої освіти

(Прізвище, ім'я, по батькові здобувача)
керівником курсової роботи

(Прізвище, ім'я, по батькові керівника)

Відповідно до даних програми _____
(назва програми перевірки на плагіат)

перевірки на ознаки плагіату, (звіт про перевірку додається) курсова робота
містить _____% унікального тексту та рекомендована до захисту.

Керівник

Підпис

Прізвище, ініціали

«__» _____ 20__ рік